

Advies aan de alliantie Samen Nieuw-West voor het waarderen van vrijwillige inzet van bewoners

Inleiding

De opdrachtgever van het bijgevoegde advies is de programmadirectie van het NPSNW. De opdracht komt voort uit de wens als alliantie Samen Nieuw-West vanuit de leefwereld te opereren en bewoners als volwaardige partners te betrekken bij de gewenste veranderaanpak in NW. Dat begint bij het herkennen en erkennen van de bewoners die zich vrijwillig inzetten voor hun wijk en buurt, en krijgt een vervolg bij het tonen van de waardering voor hun inzet eventueel in de vorm van financiële vergoedingen

Het onderzoek

De adviezen zijn gebaseerd op twee onderzoeken die in de periode juli 2025-juni 2026 hebben plaatsgevonden.

In de periode juli-september 2025 heeft een eerste verkenning plaatsgevonden (Bart van den Bergh) dat zich vooral richtte op het vraagstuk van financiële vergoeding van bewoners. Belangrijk doel was het zicht krijgen op de bekendheid met en de uitvoering van het beleid rond de financiële vergoedingen voor actieve bewoners in Nieuw-West. Het resultaat van deze verkenning leidde tot het plaatsen van informatie op de website van het nationaal programma Samen Nieuw-West met richtlijnen voor de alliantiepartners voor het financieel vergoeden van actieve bewoners.

Mede door deze verkenning werd duidelijk dat er behoefte was aan een breder kader voor de waardering van de vrijwillige inzet van bewoners. Een belangrijke vraag daarbij was hoe in andere NPLV-gebieden de waardering van bewonersparticipatie wordt vormgegeven. Vervolgens – in de periode januari-juni 2026 – heeft een breder en diepgaander onderzoek naar de waardering van vrijwillige inzet binnen het NP SNW plaatsgevonden. Dit onderzoek is uitgevoerd door een student Sociologie van de Radboud Universiteit – Thekla Ursem – en begeleid door Rob Andeweg, programmamanager Werkend Leren. Haar eindrapport en het eerdergenoemde onderzoek van Bart van der Berg vormen de basis van de adviezen aan alle alliantiepartners over hoe de waardering van vrijwillige inzet vorm te geven

Onderzoeksmethoden:

Beide onderzoeken bevatten elementen van kwalitatief onderzoek omdat de basis gevormd is door gesprekken met tal van bewoners en organisaties over hun ervaringen met de waardering van vrijwillige inzet van bewoners. Dat betrof met name interviews met een aantal sleutelpersonen die betrokken zijn bij activiteiten waarbij bewoners op vrijwillige basis deelnemen aan activiteiten die bijdragen aan de doelen van de alliantie Wij zijn samen Nieuw-West.

Aanvullend heeft *desktop*-research plaatsgevonden door een analyse van de waardering van vrijwillige inzet in de 19 andere NPLV-gebieden.

Ten slotte heeft ook een theoretische verkenning plaatsgevonden over het onderwerp bewonersparticipatie en sociale cohesie, waarbij verschillende sociologische (Bourdieu, Putnam) en sociaal-psychologische perspectieven aan bod kwamen.

De adviezen

De conclusies en aanbevelingen uit beide onderzoeken sloten goed op elkaar aan en vormen de basis voor de onderstaande adviezen. De komende periode zullen deze adviezen nader worden besproken en geconcretiseerd. Bij de implementatie ervan zullen de alliantiepartners vanzelfsprekend betrokken worden.

1. Benadruk in alle communicatie dat de vrijwillige inzet van bewoners voornamelijk intrinsiek gemotiveerd is en dat financiële motieven bijna nooit de hoofdreden is om zich in te zetten.
2. Er wordt gesproken over de waardering van de vrijwillige inzet van bewoners, maar er zijn ook bewoners van buiten NW die zich vrijwillig inzetten in NW; dat geldt ook voor bijvoorbeeld lokale ondernemers. Ook voor hen is de waardering van hun vrijwillige inzet belangrijk.
3. Hanteer een aantal kernbegrippen rond de betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving meer eenduidig. Het betreft de volgende begrippen:
 - Bewonersparticipatie
 - Buurtparticipatie
 - Vrijwilligerswerk
 - Vrijwillige inzet
 - Sociale cohesie
 - Buurt, wijk, gebied, stadsdeel

In het onderzoeksrapport *De waardering van de vrijwillige inzet binnen het Nationaal Programma Samen - Nieuw-West* (Thekla Ursem, 2026) worden deze begrippen besproken en voorstellen voor definiëring gedaan. Zie met name paragraaf 1.3 en 5.1.

4. Wees duidelijk over de verwachtingen rond de vrijwillige inzet. Verwachtingsmanagement zorgt er voor dat de samenwerking tussen beide partijen sterker wordt en verbetert op langere termijn.
5. Om meer grip te krijgen of de gemaakte afspraken wel goed lopen, is het belangrijk dat er structureel ruimte gemaakt wordt voor een tussentijdse reflectie.
6. Onderscheid drie hoofdvormen waarin bewoners zich vrijwillig inzetten
 - Vrijwillige inzet vanuit buurtparticipatie (bottom up)
 - Systematisch vrijwillige inzet voor een organisatie (top down)
 - Incidentele inzet van bewoners vanwege hun specifieke kennis en ervaring

Zie voor uitwerking rapportage Thekla Ursem, paragraaf 5.5

7. Onderscheid vier hoofdvormen van waardering van vrijwillige inzet; gebruik voorbeelden uit de praktijk van NW en eventueel contactgegevens van alliantiepartners die hun ervaringen met deze vormen van waardering kunnen delen.

Zie voor uitwerking rapportage Thekla Ursem, paragraaf 5.4 en bijlage 3; zie ook Onderzoek waardering bewonersbetrokkenheid bij Nationaal Programma Samen Nieuw-West (NPSNW). (Bart van den Bergh, 2025), met name p.4-10.

8. Maak een apart voortdurend geactualiseerd overzicht van regelingen rond financiële vergoedingen. Gebruik daarvoor een duidelijk plek op de website van het NP; zorg ook voor de mogelijkheid dat iemand met vragen over financiële vergoedingen direct bij een contactpersoon terecht kan.
9. (discussie) Ook anderen dan bewoners helpen om het leefwereld-perspectief scherp te krijgen. Bewoners krijgen (terecht) veel aandacht; zij vormen het fundament van de wijken en buurten omdat ze daar wonen en dagelijks kennis en ervaring opdoen. Tegelijkertijd zijn er ook anderen voor wie de buurt of wijk belangrijk is. Denk aan de lokale ondernemer die elders woont, maar elke in de onderneming/winkel aanwezig is. Denk aan de leerkracht van een basisschool, de wijkagent of de opbouwwerker die werken in NW maar ergens anders wonen. Het begrip leefwereld is meer adequaat om een beter beeld te vormen van en toegang te krijgen tot de kennis van de buurten en wijken. Het raakt ook aan het onderscheid vrijwillige inzet versus professionele (lees – betaalde) inzet.
10. (discussie) het benoemen van wijken/buurten waar het NP extra inspanningen verricht gericht op sociale cohesie of *community development* raakt ook aan het onderwerp bewonersparticipatie en vrijwillige inzet. Het benoemen dat betaalde inzet van bewoners bedoeld is om – op termijn – de vrijwillige inzet te stimuleren kan bijdragen aan transparantie.